

Tentoonstelling Beeldende Kunst Middeleeuwen

De Middeleeuwen kennen verschillende stijlen en uitingsvormen van religieuze thema's. Om de leerlingen hier een goed inzicht in te geven en zelf mee aan te slag te laten gaan, leren ze veel over belangrijke kunstwerken uit deze periode. Bovendien leren ze de afbeeldingen zeer goed te analyseren en worden ze heel vrij gelaten in het eindresultaat van de opdracht.

Ontwikkeld door	Willemien Cuijpers en Marie Thérèse van de Kamp, Interfacultaire Lerarenopleiding UVA
Onderwerp	Beeldende kunst in de Middeleeuwen (Kunst Algemeen – Cultuur van de Kerk – Beeldende kunst) (Kunstgeschiedenis – Middeleeuwen)
Tijdsduur	50 – 100 min.
Doelstellingen	<ul style="list-style-type: none">• Leerlingen maken kennis/herhalen belangrijke kunstwerken uit de Middeleeuwen• Leerlingen zijn in staat afbeeldingen te analyseren• Leerlingen zijn in staat afbeeldingen te selecteren op basis van bepaalde criteria• Leerlingen zijn in staat afbeeldingen te vergelijken en beslissingen te nemen
Leeractiviteiten	<ul style="list-style-type: none">• Beschrijven, verkennen, uitleggen, samenvatten (beheersing)• Analyseren, beargumenteren, classificeren, relateren, plannen (beklijving)• Bewust kiezen, ontwerpen, creëren, evalueren (wendbaar toepassen)
Onderbouwing	Actief Kunst Analyseren: <ul style="list-style-type: none">• Gericht op kennis wendbaar toepassen• Open opdracht• Gericht op metacognitie → proces en werkwijze staat hier centraal.
Beginsituatie	Bovenbouw Havo/Vwo Deze opdracht is een goede afsluiting van de Middeleeuwen. De leerlingen zijn in ieder geval al een aantal lessen bezig met deze periode. Ze zijn bekend met verschillende verschijningsvormen uit deze periode. Verder zijn de leerlingen al redelijk bekend met beeldanalyse en de daarbij behorende (beeld)elementen.
Vorbereiden	<ul style="list-style-type: none">• Kopieer voor de leerlingen (per drietal) de afbeeldingen → maak er kaartjes van en doe ze in enveloppen.• Kopieer voor de leerlingen (per drietal) de plattegrond en het opdrachtenblad.• Zet de afbeeldingen in een powerpointpresentatie

Instrueren

- **Wat:** We gaan in groepjes van drie een tentoonstelling over de Middeleeuwen maken. Daarvoor hebben we de volgende kunstwerken ter beschikking. Jullie moeten beslissen wat het thema van de tentoonstelling is en hoe deze eruit komt te zien.
- **Hoe:** Allereerst moeten jullie in groepjes een tentoonstellingsconcept ontwikkelen en zaalthema's bedenken. Daarna moeten jullie de meest geschikte kunstwerken daarbij selecteren en daar zaalteksten bij schrijven.
- **Waarom:** Op deze manier ben je heel bewust bezig met verschijningsvormen en belangrijke kunstwerken uit de Middeleeuwen. Je leert deze vormen te herkennen in de beelden en te verwoorden in de zaalteksten. Je leert heel goed naar beelden te kijken.

Uitvoeren

Verdeel de klas in drietallen. Deel de opdracht uit en leg deze duidelijk uit.

Loop veel rond om onduidelijkheden of onzekerheden weg te halen.

Pak af en toe de klas gezamenlijk op om even een korte tussenbespreking te doen, waarbij ingegaan wordt op manier van aanpak, inhoud en proces-/tijdbewaking.

Nabespreken

- **Wat:** Hoe ziet jullie tentoonstelling er uiteindelijk uit? Voor welk(e) thema('s) hebben jullie gekozen? En hoe verhouden de verschillende zalen zich tot elkaar?
- **Hoe:** Hoe hebben jullie het aangepakt? Wat deden jullie waardoor het goed ging?
- **Waarom:** Zo ben je bezig geweest met het analyseren en verwoorden van belangrijke kunstwerken/verschijningsvormen van de Middeleeuwen.

Evaluatie

Criteria proces:

- De leerlingen wegen hun keuzes goed af en kunnen deze beargumenteren.
- De leerlingen werken goed samen; overleggen veel, maar verdelen ook hun taken.

Criteria product:

- De tentoonstelling is uitwerkt in een passend (voor het thema) en samenhangend concept.
- Het concept van de tentoonstelling is coherent uitgewerkt in de keuzes van de werken.
- De teksten in de zalen en de catalogus getuigen van voldoende kennis en inzicht in de Middeleeuwen.

Vervolg

Presentatie van de tentoonstellingen aan elkaar. Bespreek daarin de verschillen / overeenkomsten in aanpak en resultaat.

Varianten

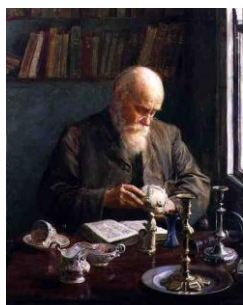
Deze werkvorm kan voor alle mogelijke culturen gebruikt worden.

Om de opdracht beter te sturen kun je er ook voor kiezen om de zalen al bepaalde thema's te geven. De leerlingen moeten daar dan goede werken bij zoeken en teksten schrijven. Op die manier kort je de opdracht ook wat meer in. De openheid van de opdracht wordt daarmee wel wat minder van aard.

Werkmateriaal

- Afbeeldingen van schilderijen in enveloppen
- Plattegrond van de tentoonstellingsruimte
- Opdrachtenblad
- Afbeeldingen in een powerpointpresentatie

Tentoonstelling Middeleeuwen

De Opdracht:

Dhr. Tummers heeft in de loop der jaren een eigen kunstcollectie opgebouwd op het gebied van de Middeleeuwen. Deze wil hij binnenkort tentoonstellen. Hij heeft hiervoor een tentoonstellingsruimte gehuurd met drie zalen. Niet alle kunstwerken kunnen daar helaas tentoongesteld worden.

Dhr. Tummers heeft zelf geen tijd om de tentoonstelling in te richten en wil graag dat jullie advies uitbrengen hoe de tentoonstelling er volgens jullie moet uit komen te zien.

Hoofdvragen:

Welk thema krijgt de tentoonstelling? Welke werken worden er uiteindelijk tentoongesteld? En waar komen deze te hangen?

Hoe ga je dit aanpakken?

1. Bekijk samen met je groepje de kunstwerken en de plattegrond van de tentoonstellingsruimte zorgvuldig.

De werken die je in een zaal bij elkaar hangt moeten natuurlijk bij elkaar passen. Maar ook moeten de drie zalen bij elkaar passen. Conservatoren en tentoonstellingsmakers noemen dit het **concept**.

Bedenk voor de hele tentoonstelling het concept en bedenk daarna hoe je zorgt dat dit in elke zaal terug komt en er samenhang is in de zaal en er toch verschillen zitten tussen de zalen. Je kunt denken aan indeling op formele aspecten (licht, kleur, compositie, techniek etc.), op inhoud (thema, onderwerp), op kunstenaar, etc.

2. Schrijf wat je concept achter de tentoonstelling is en leg uit hoe dit in de drie zalen uitwerkt.
3. Kies nu voor elke zaal de kunstwerken die in dat concept passen. In totaal moet je minimaal 13 werken kiezen.
4. Bepaal waar de werken moeten komen te hangen. Denk daarbij aan de volgende zaken:
 - o Welk werk is in die zaal het belangrijkste? En waarom?
 - o Waar komt het belangrijkste werk te hangen?
 - o Welke werken komen naast elkaar?
 - o In welke volgorde moet je de zalen bezoeken?Noteer de cijfers van de afbeelding op de juiste plaats in de plattegrond.
5. Schrijf bij elke zaal een introducerende tekst over het thema van die zaal. (75 – 100 woorden)
6. Schrijf bij vier belangrijke werken een bijbehorende tekst, waarbij je het thema van de zaal betreft. (50 – 75 woorden)
7. Tot slot om het helemaal compleet te maken: Bedenk een passende titel voor de tentoonstelling.

Antwoordenblad Tentoonstelling

1. Namen van de tentoonstellers:

1. _____
2. _____
3. _____

2. Tentoonstellingsconcept

Wat is het concept van jullie tentoonstelling?

Het concept in één (of een paar) woord(en): _____

Uitleg van dit concept: _____

Waarom hebben jullie dit concept gekozen?

Hoe wordt dit concept vertaald in de zalen?

In zaal 1 is het concept _____

Dit past in het geheel, omdat _____

In zaal 2 is het concept _____

Dit past in het geheel, omdat _____

In zaal 3 is het concept _____

Dit past in het geheel, omdat _____

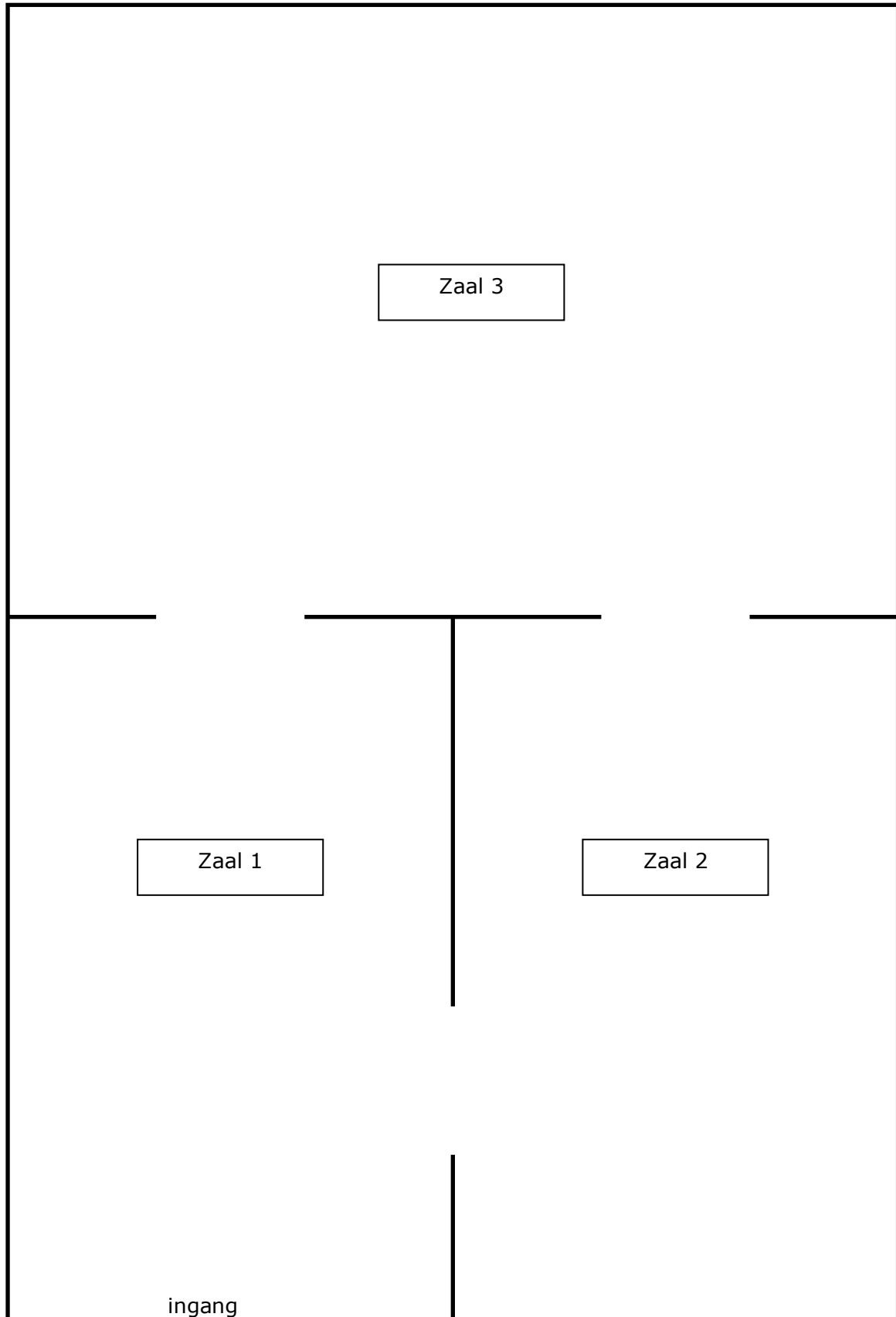
3. De Kunstwerken

De volgende werken gaan we in de tentoonstelling gebruiken:

	Kunstenaar	titel kunstwerk	datering
Zaal 1			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
Zaal 2			
1			
2			
3			
4			
5			
6			
Zaal 3			
1			
2			
3			
4			
5			
6			

4. Plaatsing van de kunstwerken in de tentoonstellingsruimte

De werken komen op de volgende plekken te hangen:
(noteer de cijfers van de afbeeldingen op de juiste plaats)

6. Teksten bij de belangrijkste vier kunstwerken

Vier kunstwerken krijgen naast de algemene zaaltekst een extra begeleidende tekst met daarin informatie over het desbetreffende schilderij.

1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	2. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
3. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	4. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

7. Titel

Een toepasselijke titel voor de tentoonstelling:
